

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Torna Adress:
~~Socken~~ Lunds stad Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

Kristi Himmelsfärdsdag.	s. 1.
Skrämma barn.	s. 2.
Källdrickning i Lund.	s. 3.
Ljusinbränning.	s. 4.
Stadens handel med landsbygden.	s. 5.
Livet i köpmansgården. (L.J. Lundgren)	s. 6.
1:a maj.	s. 7.
Lucia.	s. 8.
Vårfrudagen.	s. 9.
Mårten.	s. 10.
Lantställen utanför staden Lund.	s. 11.
Jordbruk i Lund.	s. 12.
Stortvätt i Lund.	s. 13.
Pingst.	s. 14.
Fastlag.	s. 15.
Påskan.	s. 16.
Tjugondagen.	s. 18.
Nyåret.	s. 19.
Trettondagen.	s. 21.

Julen.	s. 22.
Affärsanställda.	s. 25.
Marknader i Lund.	s. 26.
Bad i Lund och Bjerred.	s. 28.
Midsommar.	s. 29.

ACC. N:R.

M. 7455.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söcken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fru Maria Bern är född 1874 i Lund och dotter till köpman Lars Johan Lundgren och Andriette Kjellman. Släkten Lundgren var nära allierad med Tornberg. Dr Axel Tornberg är nämligen son till köpman Frans Axel Engelbrekt Tornberg och Christine Magdalene Kjellman. Traditionerna voro därför gemensamma inom släkterna Lundgren och Tornberg.

ACC. N:R.

No. 7455: 1.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad: T o r n a Adress:

Socken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN

Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kristi Himmelsfärdsdag.

-Kristi Himmelsfärdsdag var stor utflyktdag. Då skulle vi alltid resa i charabang till Dalby hage och plocka vårblommor. Man hade då alltid kaffe med sig.

ACC. N:R.

A. 7455 : 2.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söcken: L u n d s S t a d Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vad brukade man skrämman barnen med?

-Mor var så klok att hon aldrig skrämde oss barn. Eljest var det vanliga polis. Men så bildade vi barn oss också egna föreställningar om skräckväsen. Jag minns t.ex. "Ola Pipis", en originell figur. Han gick omkring och sålde pipor. Min syster var oerhört rädd för honom. Över huvud taget fanns här ett överflöd på riktiga busar förr i Lund. När man köpte kött hos slaktarna, så bars köttet vanligen hem av riktiga sluskar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:3.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
xSöcken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Källdrickning i Lund.

- Har det förekommit särskild källdrickning i Lund?
- I min mors barndom gick man och drack brunn, men var det var minns jag inte. Min far har varit med om när alla stads invånare hämtade vatten i Domkyrkan.
- Fanns det inte en S:t Hans källa?
- Det har jag aldrig hört.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

7455:4

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söcken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ljusinbränning?

-Någon sådan sed känner jag inte alls till.

ACC. N:R

No 7455:5

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
~~Socken:~~ L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stadens handel med landsbygden.

- En lantbrukare kom varje vecka med smör. Han bodde ute i Hjörnstorp.
- Kom han regelbundet?
- Han kom alla åren ända tills det blev mejeri. För resten kan jag berätta, att borgarna brukade köpa sitt smör på torget. Det såldes nämligen smör på torget förr. Och då brukade man alltid prova smöret genom att ta en smakbit på ett mynt. Vi köpte dock aldrig smör på torget.
- Lämnades även andra varor in?
- Ägg lämnades också in.
- Mjölk?
- Nej, inte mjölk. Ja, det vet jag för resten inte. Jag minns faktiskt inte hur mjölken distribuerades.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 7455:6.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
~~Söcken~~ L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Livet i köpmansgården/L.J.Lundgren/.

-Alla ståndspersoner och även lantbrukare som körde in ofta på gård, blevo vänner med familjen och bjödos upp. De gick upp och åt frukost och middag. precis som om de stått familjen nära. När bönderna hade avslutat sina affärer hos oss, fick de alltid en cigarr. Det finns en gammal god Strixhistoria, som just utspelats hemma i vår firma och det är den, där en liten man, som knappt når upp till disken säger:

-Ja' ryer åsse, Långgren d.v.s. Jag röker också, Lundgren. På "bonnakontoret" stod alltid -även när det inte var marknader- krusbärsvin och tre små spetsglas. Lantborna kunde när de ville gå dit in och ta sig ett glas vin. Vi barn gick ofta och diskade glasen och smakade på vinet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:7.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress: _____
~~Socken:~~ L u n d s S t a d Berättat av: FRU MARIA LUNDGREN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1:a maj.

- Gjorde man upp majeldar?
- Nej.
- Bar man maj i by?
- Nej.
- Drack man märe i benen?
- Alltid. Och det var alltid äggtoddy.
- Förekom det någon annan gång att man drack märe i benen?
- Nej. det var bara 1:a maj. Som skolflicka hörde det till att man åt glassmaräng. Mor samlade sedan alla som ville komma på kaffe och bakelser första maj.
- Gjorde man några utflykter 1:a maj?
- Nej.
- Gjorde man någonting i stadens skolor första maj?
- Nej. Man var fri från skolan första maj, och det tycker jag var nog.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:8.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söcken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lucia.

- Firade man Lucia på något sätt?
- Jag har faktiskt inga minnen från något Luciafirande .Sedan vi blevo vuxna,minns jag att vi brukade sitta uppe och sy julklappar för att så fram på morgonen få se studenterna komma i tåget.Men då var jag redan vuxen.Luciafirandet var helt förbehållet studenterna.Det förekom inte inom de enskilda familjerna.
- Var Lucia särskild slaktedag?
- Nej.
- Att studenterna gick omkring var så långt tillbaka jag kan minnas.Men Lucia som sådan spelade som sagt ingen roll.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

7455:9

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad: T o r n a Adress:

Socken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN

Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vårfrudagen.

- Åt man våfflor på vårfrudagen?
- Nej, det är nog ett mellansvenskt bruk.
- Sade man ingenting om tranen?
- Nej.
- Skrev man inte heller tranebrev?
- Nej.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:10.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söcken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mårten.

-Hur firades Mårten?

-Vid Mårten hade vi alltid följande rätter: lutfisk, gås, gröt och strutar med grädde. Mårten var en stor affär i mitt hem. Vi hade tre drängar och två jungfrur eller pigor som man sa förr i tiden. Min far hade dessutom skrädderi. Mårtensaften var alla bjudna på gåsmiddag. Skräddarna voro emellertid gifta och fick vars en gås med sig hem. Vi hade två stycken skräddare, och de fick som sagt vars en ostekt gås. Hos Tornbergs var alla hyresgästerna inbjudna på gås. Alla som hade ensamma människor bjöd alltid dessa på gås och likaså var det allmän sed, att alla som hade studenter bjöd på gås vid Mårten. Min far bjöd alla drängar och så många ensamma gamla han kände. Det var inte bara Tornbergs som bjöd. De som hyrde ut till studenter hade alltid studenterna som gäster. Det var regel att alla skulle bjudas till värden på gås. Man räknade släkt på ett helt annan sätt förr än nu. De mest avlägsna släktingar tog alltid in hos en när de kom till sta'n. Det var en gång en ung man, som var släkt på långt håll till Frans och Abraham Tornberg, och han sa en gång mycket träffande: -Jag vet inte, om jag skall ta in på Hotell Frans eller på Hotell Abraham, när jag kommer till Lund. Vid prästmöten fanns det faktiskt ingen Lundafamilj utan att de hade gäster. Prästerna tog in hos anhöriga, ofta hos mycket avlägsna släktingar. -Apropå gässen vid Mårten - var köpte man dem? -Vi behövde ju rätt många gäss, så far brukade alltid tinga dem långt i förväg av en lantbrukare.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455: 11.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söcken: L u n d s S t a d . Berättat av: ERU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lantställen utanför staden Lund.

Folk hade lantställen utanför Lund om somrarna. Westrup hade Nyhem vid Fålsjö, Gleerups hade Sunna, fabrikör Hölmborg hade sitt lantställe vid Idrottsplatsen och Linero på öster byggdes av domprost Melin. Där bodde senare Wicksell. Men detta var nog ingenting karakteristiskt för Lund, för jag har just i dagarna läst, att i Malmö, där de nu bygger teater, där hade borgarna just sina sommarställen.

-Hade man lantbruk på dessa sommarställen?

-Nej, men man flyttade dit ut med möbler och allt. Det verkar ju nästan löjligt i våra dagar, allra helst som sommarställena ju låg alldeles intill staden.

-Hur brukade borgarna tillbringa sommaren?

-Borgarna var i Lund om somrarna i allmänhet, utom när barnen haft någon elakartad sjukdom såsom kikhosta eller skarlakansfeber om vintern. Men så hade man ju så mycket trädgårdar i Lund. Jag minns så väl hur vi barn från Lundgrens och Thornbergs brukade föras tillsammans, och så vaktades vi av en barnjungfru. Men man for minst två gånger i veckan i charabang till Bjerred och badade. Thornbergs och min far hade egna hästar och vi körde i charabang. Det stående sommarmöjet var att resa och bada i Bjerred. Då hade vi alltid smörgåsar med och så kokte vi kaffe där vi kände någon. Min far och Thornberg kände ju en mängd av traktens befolkning, så det mötte aldrig några svårigheter.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7455:12.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter "elin
Härad: T o r n a Adress:
~~Söcken~~ L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jordbruk i Lund.

-Hade L.J.Lundgren inte jordbruk?
-Nej. I äldre tider hade de jordlotter till husnumren, men det har jag inte sett. Det var längre tillbaka.

ACC. N:R.

M-7455:13.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter "elin
Härad: T o r n a Adress:
Söcken x L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stortvätt i Lund.

-Stortvätt i Lund var något alldeles särskilt förr i tiden. Tvättgummorna kommo kvällen innan, och de tillbringade natten på tvättbyltena i bryggghuset, och så började de alltid klockan tre 3 på morgonen. De ville hellre ligga över på natten än komma direkt på morgonen. De eldade så fort de kom. Det logerade året om i bryggghuset, även om det var aldrig så kallt. Ätminstone gjorde de det hos L. J. Lundgren.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:14

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söcken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pingst.

- Var något särskilt förknippat med pingsten?
- Ja, en sak kan jag berätta. Pingstafton fick alltid pigor och drängar hos familjerna Tornberg-Lundgren bjuda till sig bekanta. Pigor och drängar hade då bjudning. De fick ta sina familjer och vänner med sig, men det var givetvis herrskapet som bekostade kalaset. De dansade på krocketplanen, där nere som nu är garage.
- Företog man utflykter från staden?
- Man reste gärna till landet liksom på Kristi Himmelsfärdsdag.
- Vid pingsten körde vi alltid någonstans.
- Förekom det inte att unga flickor klädde ut sig till brudar?
- Nej, det har jag aldrig sett eller ens hört talas om.
- Men man satte in grönt och lövade.

ACC. N:R.

M. 7455:15

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad: T o r n a

Adress:

xxxxxx L u n d s S t a d .

Berättat av: FRU MARIA BERN

Uppteckningsår: 1941

Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fastlag.

- Hade man några traditioner vid fastlag?
- Fastlagsmåndag gav man varandra fastlagsris, och den som fick ris, skulle bjuda på bullar. Det var vanliga ris med litet kulörta band i.
- Hade man något särskilt i matväg?
- Vi hade alltid lutfisk och så fastlagsbullar, och det ha vi än i dag.
- Vad hade man i bullarna?
- Man hade mycket i bullarna. De voro ibland så mäktiga, att man inte kunde äta upp dem. Jag minns en gång att min mor frågade den som var i köket:
- Hur många äggulor är det i fyllningen?
- Jag tog åtta, blev svaret.
- Och det säger ju en hel del. Det var stora hembakta bullar med grädd och ägg i.
- Hade man varm mjölk till bullarna?
- Äggmjölk, äggmjölk... det var tradition hos oss att vi skulle ha 1. lutfisk 2. fastlagsbullar med äggmjölk. Hade själve kungen kommit, så hade han fått detsamma. Lutfisk hade vi tre gånger om året, och det var vid julafton, fastlagsmåndag och mårtensafton. Risgrynsgröt hade vi alltid julafton och mårtensafton men i n t e fastlagsmåndag.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:16.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söken x L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Påskan.

-Hade långfredagen någon särskild prägel?

-Om? Ja då. Långfredagen var den enda dag som Tornbergs och Lund-
grens inte träffades. Det var stor helgdag. Det passade inte att vi
gick och lekte. Alla var svartklädda.

-Gick man i kyrkan vid påsk?

-Ja, det gjorde man. Vi samlades aldrig till gudstjänst i hemmen,
men vi gick i kyrkan.

-Och hur firades påskan?

-Till påskan färgade man ägg och rullade ägg. Ända tills för 4 år
sedan brukade vi rulla ägg. Vi har gjort det så länge jag kan
minnas. Min mor berättade för mig, att en gång kom fru Tornberg
till henne och sa:

-Tycker du att vi kan bestå ägg till rullning nu när de kosta
1 krona tjoget?

Det vanliga priset var 50 öre tjoget, men de hade gått upp till
det dubbla. Men priset invercade inte det ringaste på traditionen.
Det blev äggrullning det året också, och nästa år igen.

-Hur färgade man äggen?

-Man köpte färger färdiga, men jag minns också att man färgade ägg
bruna i något slgs växtfärg, men vad det var minns jag inte. Fanns
någon person med teckningsanlag, ritades gärna äggen vackra.
Jag minns så väl hur hushållerskan brukade komma in med en stor
bricka överlastad med vackra färgade ägg. Men nu skall jag berätta
om äggrullningen. Man tog in en tegelpanna, som lades på en pall
och så lades sand runt omkring. Möblerna i matrummet flyttades
undan, och se'n blev det ett liv och rörelse, ska jag säga. Man vann
alla ägg som man krockade. Det fanns de som gick hem med hela tjug
ägg. De var visserligen hårdkokta men kunde nog också ätas, om man
så ville.

forts.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:17

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: T o r n a Adress:
 Söcken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Påsken forts. 2.

Äggrullning var årets gladaste fest. Familjen Tornberg kom till oss då och det var trångt om utrymmet. Ett ägg som gick itu på något sätt kallades för socka-dolla. Förlorade man nu ett ägg, så tro inte att man gav motparten ett felfritt - nej, han fick allt nöja sig med en socka-dolla. Man rullade med spetsiga ägg, men förlorade man, gav man bort trubbiga ägg, eftersom dessa inte på långt när voro så bra att rulla med. Vid dessa äggrullningar fick man skrika så mycket man ville, och dagen efter gick vi till Tornbergs och fortsatte.

-Förekom äggrullning allmänt i Lund?

-Så vitt jag vet var det bara vi och biskop Billings som rullade ägg vid påsk.

-Rullade man aldrig ute på gatan?

-Nej, det har jag aldrig sett. Men min man, adjunkt Bern, var från Slågarp, och han berättade, att man där brukade använda en slagbräda, och i stället för ägg rullade man med en peng, som krockade äggen.

-Rullade man ägg påskdagen också?

-Ja då. Det var just då man rullade samt på annandagen.

Påskaften var man var för sig. Då åt man ägg. Var det färgade ägg?

-Vi åt aldrig färgade ägg, men vi rullade med färgade.

-Kokte man särskild påskgröt?

-Nej. Men vi hade alltid fina, hembakade kakor.

-Brukade ungdomen hitta på något spektakel på skärtorsdagen?

-Om? Ja det vill jag lova. De satte ju påskkäringar på ryggen på folk. Min fars och mors förskräckelsevar att vi skulle sätta på sådan figurer. Det var figurer som man själv klippte.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:18

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söckerx L u n d s S t a d. Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tjugondagen.

- Vad hittade man på tjugondagen?
-Då tog~~s~~ granen ut sedan den plundrats. Något annat förekom inte.
På tjugondagen hade man också lotterier, men det var inget
gammal sed. Det var först i senare tid som man började med det.
Lotterierna hörde nyårsaftonen till.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 7455:19

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
*Söken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nyåret.

-Hur firade man nyårsafton?
-Hos oss firade vi nyårsafton på det sättet att hela stora släkten kom samman, och det kunde ibland vara 40-50 personer. Nyårsafton gav man stor supé. Affärerna stängde först vid 7-tiden, men sedan var kvällen reserverad för fest och glam. Man lekte och dansade av hjärtas lust. De gamla deltog gärna i lekar och dans. "Nu är det jul igen", "Skära, skära havre", ringdanser, vals och polska avlöste varandra i snabb följd. Jag minns så väl, att t.o.m. 90-åringar voro med i ringdanserna. Och så hörde man alltid det nya året ringas in.
-Brukade man skjuta in det nya året?
-Nej, det har jag aldrig hört.
-Hur firades nyårsdagen?
-Då gav en annan familj inom vår krets stor middag.
-Förekom särskild nyårsvaka?
-Nej.
-Avlades nyårsvisiter?
-Ja, ja men. Det var t. ex. ett gammalt bruk, att alla hyresgäster gick på visit till värden. Jag minns t. ex. en liten episod som belyser hur strängt man höll på denna sed. Bland våra hyresgäster hemma i familjen Lundgren märktes prof. Hans Larsson, redaktör Mattson från Lunds Dagblad och en kamrer. På nyårsdagen kom red. Mattson och kamreren och avlade visit hos min fader, men prof. Hans Larsson hade inte varit hos oss.
-Har inte professor Larsson varit på visit? Det var högst underligt, utbrast de två herrarna.
-Det hörde till god ton att man avlade nyårsvisit hos sin värd. Gjorde man inte det, förstod man inte att skicka sig väl. Vid dessa visiter bjöds alltid vin och konfekt. Dessutom kom alla

forts.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

K. 7455 : 20

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Socken: x L u n d s S t a d Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nyåret forts. 2.

ungherrar som varit bjudna under året i familjen.

-Hade man hägtidsdräkt eller kom man vardagsklädd?

-Hög hatt hade de alltid, men det var ju rätt vanligt förr i tiden.

-Förekom några nyårsbaler?

-Jag ska säga en sak, och det var att vi levde mycket inom familjen.

Familjerna Lundgren och Tornberg voro ett och man bröt sig inte ut ur familjen så som i våra dagar. Som en liten lustighet kan

jag tala om, att vi gick inte ens hemifrån en söndag. Gjorde man det, så hånades man. Jag minns en gång, att jag var ute tillsammans

med en kamrat på gatan, men oj vad jag fick lida smälek för det.

-Se hon går ut en söndag, sa man. Vad är det för ett sätt? Om söndagarna skall man väl hålla sig hemma!, hette det.

-Var något annat förknippat med nyårshelgen?

-Ja, på nyårsaftonen hade vi alltid lotterier i granen hemma hos oss. Vi hade fullt med småsaker i granen, och både gamla och unga

fick vara med. Alla vann, en blyerts eller sådant. Men 90-åringen blev minst lika glad som sexåringen för vad han vann.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:21.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
~~Socken~~ x L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Trettondagen.

- Stjärngossar kom ofta, 4-5 eller 5-6 stycken.
- Hur var de klädda?
- I vita skjortor och så hade de höga spetsiga hattar med stjärnor på. de sjöng och sedan borde man helst ge dem pengar, men vi där hemma bjöd dem oftast på gott i stället.
- Var inte någon av dem svärtad?
- Nej, det har jag aldrig sett.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455 : 22

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter "elin

Härad: T o r n a

Adress:

Söcker: x L u n d s S t a d .

Berättat av: FRU MARIA BERN

Uppteckningsår: 1941

Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVJulen.

-Under julen samlades vår stora släkt, och då var det alltid så, att juldagen samlades man hos en, nyårsdagen hos en och trettondagen hos en. Hemma i mitt hem kunde på så sätt 40-50 personer komma samman t.ex. vid juldagen. Alla biträden från Tornbergs och Ekelövs bjöds hem. Juldagen åt vi middag kl. 3. Se'n lektes all världens jullekar och kl. 10 på kvällen följde stor supé med skinka, omeletter o.s.v. Det serverades alltså två stora mål. Det räckte inte med ett. Och tänk, min mor dog för två år sedan. Hon var då 93 år men hon ville aldrig ändra på det. Jag föreslog en gång att vi bara skulle bjuda på smörgås, men då protesterade också min bror. Så det var inte bara kvinnan som höll på de gamla traditionerna. Men kom ihåg att det serverades två stora huvudmåltider på juldagen och när helst det var främmat.

-Men hur ordnades julafton?

-På julafton skulle vi alltid ha lutfisk, gröt och stek.

-Stek-vad för sorts stek?

-Det var revbensspjäll.

-Aldrig skinka?

-Nej, skinka åt man på morgonen och på kvällen. Men aldrig till julaftonsmåltiden. Däremot avslutades densamma med julkakor och sylt.

-När åt man julaftonsmålet?

-På kvällen sedan affärerna voro stängda, och det blev ju inte före sju, för butikerna hade öppet ända till dess.

-Hade man julgran?

-Alltid.

-Och ljus i den?

-Ja.

-Hemstöpta?

-Nej, aldrig hemstöpta.

forts.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 7455:23

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julen forts. 2.

-Hade man något annat i gränen?

-Ja, man hade alltid röda äpplen och konfekt, så att man kunde gå och smussla om man så ville.

-Hade man särskild storrengöring?

-Ja för all del, och gardintvätt och stortvätt.

-Förekom särskild julmarknad?

-Nej.

-Bakade man hemma?

-Ja, och slaktade också.

-Hade man alltså levande djur?

-Nej, man hade inte egna grisar, men man köpte alltid en slaktad gris, och se'n kom originella gamla människor och hjälpte till med korvstoppning och sådant. De berättade så mycket som man borde ha tecknat upp. Då vi hade julbak, kom en särskild fru och bakade åt oss. Man hade gärna engagerad hjälp, som dirigerade det hela. Och vad bakades?

-Klenor, mandelmusslor, småbröd.

-Aldrig pepparkakor?

-Alltid pepparkakor, men aldrig smörbakelser. Inte heller tog vi ut bockar och sådant av degen.

-Förekom inte julhögar år de anställda?

-Nej, aldrig.

-Var köptes julgranarna?

-På Stortorget.

-Satte man upp särskild kärke till fåglarna?

-Ja.

-Satte man upp särskilda julbonader?

-Nej, aldrig men bordet var ju festligt dukat.

-Hade man halm på golvet?

-Aldrig

forts.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No 7455 : 24

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
xSöcken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julen forts. 3.

- Hjälpte man fattiga vid julen på något sätt?
-Ja för all del. Man gick till alla som man hade förbindelse med och de skulle alltid ha kaffe, socker, risgryn, 1 vetekaka. De som stod en närmast skulle också ha fina kakor och slaktmat. Men dessutom kom en hel del och fick mat, alltså folk som man inte sökte upp direkt.
-Samlade man in ljus till kyrkorna?
-Nej, det har jag aldrig varit med om i Lund.
-Talade man om att bära ut julen?
-Ja, alla skulle ha en bit, eljest bars ju julen ut. Traktering hörde julen till.
-Blåste man in julen?
-Nej.
-Ringde man in julen?
-Ja. Klockan fyra var ju julbön, och då ringdes det.
-Hur tillbringades juldagen?
-De flesta gick i ottan. Se'n åt man skinka och många gick nog och lade sig att sova. Och sedan följde den stora julmiddagen, som jag talat om.
-Hur tillbringades 2-dagen?
-Annandagen var man mera var för sig, men under julafton var alltid familjerna Tornberg och Lundgren tillsammans. De anställda deltog alltid i julaftonsmåltiden och fick julklappar. Det var mera patriarkaliskt förr i tiden.
-Förekom inte utklädda jultomtar?
-Aldrig i vårt hem.
-Fick skolbarnen aldrig gröt i skolan på julafton?
-Det känner jag inte till. Jag har i varje fall aldrig fått någon gröt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:95.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Socken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Affärsanställda.

-På den tiden bodde alla biträden hos oss. Min far var ju innehavare av firman Lundgren. Alla biträden bodde hemma hos oss och alla biträden åt också hemma hos oss. Vi firade jul med oss, och de anställda fick julklappar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 7455:26

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: T o r n a Adress:
 Socken: L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BEHN
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Marknader i Lund.

-Mina minne från marknaderna i Lund bestå egentligen i iakttagelser gjorda på vår egen gård. Där var så mycket vagnar på gården när det var marknad, att de ställdes invid varandra i långa rader, och så gjorde man en smal gång, så att man kunde komma fram. Där stod hela rader ända ut till Kattesundsgatan. De satte vagnar ute på gatan också. Alla hästarna kunde inte få plats i stallarna, trots att dessa voro ganska rymliga, så en del hästar måste bindas vid vagnarna. Affärsmännen hade i regel stora stallar men vid marknaderna voro de fullbesatta.

-När hölls marknad?

-Varje månad, men flyttemarknaderna i april och september voro de största. Alla tjänare voro då lediga. Någon järnväg österut fanns inte, så många måste resa hemifrån mitt i natten för att hinna in till stadens marknad. Många hade fyra mil till sta'n. Nöjes-tillställningarna bestod mest av karuseller t.ex. på köttbesiktningens tomt, men vi upplevde marknaderna framför allt ur vårt hems synpunkt. Bönderna besökte marknaderna och passade därvid på att göra avsevärda inköp. Många kom inte igen förrän efter 3-4 månader. De köpte in sällan så att de hade vagnarna fullastade. Det fanns inga lanthandlare då. De stannade i Lund hela da'n och hade där för mat med sig. Var det vackert väder satte de sig på sätena på vagnarna och skar av bröd och ost som de hade med sig. De kvistade aldrig över till något kondis och drack kaffe som i våra dagar. Var det regn, klev de in på dets.k. "bonnakontoret". Vi hade två kontor, dels "fars kontor", dels "bonnakontoret", men det låg inget nedsättande i uttrycket "bonnakontor". Bönderna kallade det själva så. Bonnakontoret var ett rätt stort rum, och alla marknadsdagar satt "Lilla Hanna" klädd i krinolin där och vaktade böndernas

forts.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455:27

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
Söcken L u n d s S t a d . Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Marknader forts. 2.

saker, medan de gick ärenden. På bonnakontoret gick de också in och åt, om det var regn. De hade vanligen litet ägg och smör med sig till "Lilla Hanna". Det var också gyllene dar för drängarna när det var marknader, ty de fick kolossalt med dricks. Bönderna voro aldrig snåla. Drängarna fick kontanter, men "Lilla Hanna" fick naturprodukter.

Så kan jag tala om en sak beträffande hästarna. Alla som kommo österifrån hade oskodda hästar, alltså bönder från Dalby och Weberöd. Särskilt från det hållet var hästarna oskodda. När hästarna stått på gården hela dagen så voro de så pass vilda man rätt gärna kan tänka sig. När bönderna skulle åstad, voro de så otåliga, att en dräng fick stå och hålla var häst. När de släppte tygeln, stod hästarna i regel på två ben. Och se'n bar det åstad i det värsta sken. Först efter en stund lugnade hästarna sig.

En mörk punkt hade marknaderna, och det var att alla voro gulla. Vi barn betraktade bönderna med häpnad och skräck, men det tog deras fruar med största jämnmod. De körde som galningar, och vi tyckte att det var ett under att aldrig någon slog ihjäl sig. Men egendomligt nog hörde vi aldrig talas om att någon skadades vid färden från marknaderna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7455 : 28

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad: T o r n a

Adress:

Söcken: L u n d s S t a d .

Berättat av: FRU MARIA BERN

Uppteckningsår: 1941

Född år 1874 i Lund. Upptecknat

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVBad i Lund och Bjerred.

Se även "Lantställen utanför Lund."

-Var badade man i Lund?

-De badade på fattighuset vid Algatan, men vi badade hemma. Men en sak minns jag, och det var när vi första gången gick och badade i det nya badhuset någon gång på 80-talet. Vi gick ner till badhuset, men eftersom det ansågs farligt att vara ute efter ett bad, kom en heltäckt vagn och hämtade oss.

När vi badade kallbad i Bjerred, hade mor alltid portvin och kex med sig. Det ansågs vara bra efter ett bad.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7455:29

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: T o r n a Adress:
xSöcken: L u n d s S t a d Berättat av: FRU MARIA BERN
Uppteckningsår: 1941 Född år 1874 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Midsommar.

- Hur firades midsommar?
- Ja, vi var faktiskt mest i trädgården när det var midsommar.
- Restes då majstång?
- Nej, vi hade aldrig någon majstång. Vi gjorde i stället någon utflykt till landet. För övrigt har jag inte några särskilda minnen från midsommarn, utom det att Tornbergs och Lundgrens mest var tillsammans.
- Förekom det inte att någon ung flicka klädde ut sig till midsommarbrud?
- Nej.
- Gjorde man upp midsommareldar?
- Nej.

Skriv endast på denna sida!